

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА

від 20 березня 2022 р. № 326
Київ

Про затвердження Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації

{Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ

№ 505 від 29.04.2022

№ 551 від 29.04.2022

№ 700 від 14.06.2022

№ 951 від 22.07.2022

№ 1257 від 08.11.2022

№ 187 від 03.03.2023

№ 416 від 28.04.2023

№ 1256 від 01.12.2023}

Кабінет Міністрів України **постановляє:**

1. Затвердити **Порядок визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації**, що додається.

2. Міністерствам, іншим центральним та місцевим органам виконавчої влади розробити і затвердити у шестимісячний строк методики, передбачені **Порядком**, затвердженим цією постановою.

3. Центральним та місцевим органам виконавчої влади, іншим державним органам, відповідальним за визначення шкоди та збитків за напрямками, передбаченими **Порядком**, затвердженим цією постановою, забезпечити збір та збереження відповідної інформації.

{Пункт 3 в редакції Постанов КМ № 505 від 29.04.2022, № 1257 від 08.11.2022, № 1256 від 01.12.2023}

{Пункт 4 виключено на підставі Постанови КМ № 1256 від 01.12.2023}

5. Надати місцевим державним адміністраціям (на період воєнного стану - військовим адміністраціям), виконавчим комітетам сільських, селищних та міських рад право

проводити аналітичну і стандартизовану оцінку шкоди та збитків, завданих внаслідок збройної агресії Російської Федерації.

{Постанову доповнено пунктом 5 згідно з Постановою КМ № 951 від 22.07.2022}

6. Відповідно до **пунктів 9-12** Порядку, затвердженого цією постановою, Міністерству юстиції підготувати та подати до Реєстру збитків, завданих агресією Російської Федерації проти України, створеного Резолюцією Комітету Міністрів Ради Європи про створення Розширеної часткової угоди стосовно реєстру збитків, завданих агресією Російської Федерації проти України, **СМ/Res(2023)3** від 12 травня 2023 р. (далі - Реєстр збитків), пропозиції щодо класифікації категорій шкоди та збитків з метою їх можливого врахування під час створення правил та положень, що регулюють роботу Реєстру збитків.

{Постанову доповнено пунктом 6 згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

7. Міністерству юстиції опрацювати у двомісячний строк отримані від центральних та місцевих органів виконавчої влади, інших державних органів пропозиції щодо документів, які є підтвердженням відповідності шкоди та збитків критеріям, передбаченим Статутом Реєстру збитків, з метою подальшої передачі схвалених пропозицій до Реєстру збитків.

{Постанову доповнено пунктом 7 згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

Прем'єр-міністр України

Д. ШМИГАЛЬ

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 20 березня 2022 р. № 326
(в редакції постанови Кабінету Міністрів України
від 22 липня 2022 р. № 951)

ПОРЯДОК
визначення шкоди та збитків, завданих Україні
внаслідок збройної агресії Російської Федерації

{У тексті Порядку слово “Мінрегіон” в усіх відмінках замінено словом “Мінінфраструктури” згідно з Постановою КМ № 416 від 28.04.2023}

1. Цей Порядок встановлює процедуру визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації (далі - шкода та збитки), починаючи з 19 лютого 2014 року.

2. Визначення шкоди та збитків здійснюється окремо за такими напрямками:

1) людські втрати та пов'язані з ними соціальні витрати - напрям, що включає всі людські втрати (смерть або каліцтво цивільних осіб), що виникли внаслідок збройної агресії Російської Федерації, а також витрати, пов'язані з призначенням різних видів державної соціальної допомоги та наданням соціальних послуг.

Основні показники, які оцінюються:

кількість цивільних осіб, загиблих внаслідок збройної агресії Російської Федерації;

кількість цивільних осіб, які втратили місце проживання внаслідок збройної агресії Російської Федерації;

кількість цивільних осіб, які отримують пенсію у разі втрати годувальника за осіб, загиблих внаслідок бойових дій;

кількість цивільних осіб з інвалідністю, зокрема дітей з інвалідністю, які отримали інвалідність внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних внаслідок бойових дій і пов'язаних із ними нещасних випадків, яким надаються соціальні гарантії та різні види державної соціальної допомоги;

кількість дітей, батьки або один із батьків яких загинули (загинув) внаслідок збройної агресії Російської Федерації або батьки яких не виконують своїх обов'язків із виховання та утримання дитини з причин, які неможливо з'ясувати у зв'язку з перебуванням батьків на територіях, що розташовані в районі воєнних (бойових) дій або перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні).

Визначення шкоди та обсягу соціальних виплат, які забезпечуються відповідно до законодавства, у грошовій формі здійснюється згідно з методикою, затвердженою наказом Мінсоцполітики.

{Абзац восьмий підпункту 1 пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

Відповідальним за визначення шкоди та збитків за наведеним напрямом є Мінсоцполітики;

2) економічні втрати, пов'язані з людськими втратами, - напрям, що включає непрямі економічні втрати, пов'язані із зменшенням чисельності населення та відповідним зменшенням економічних показників країни.

Основні показники, які оцінюються:

втрати валового внутрішнього продукту внаслідок загибелі людей;

втрати валового внутрішнього продукту у зв'язку з інвалідністю осіб, які стали особами з інвалідністю внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних внаслідок збройної агресії Російської Федерації.

Визначення шкоди та збитків у грошовій формі здійснюється відповідно до методики, затвердженої наказом Мінекономіки.

{Абзац п'ятий підпункту 2 пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

Відповідальним за визначення шкоди та збитків за наведеним напрямом є Мінекономіки;

3) військові втрати - напрям, що включає людські та матеріальні військові втрати і витрати, пов'язані з бойовими діями.

Основні показники, які оцінюються:

людські втрати (загибель, смерть військовослужбовців Збройних Сил, інших складових сил оборони) під час участі в антитерористичній операції, заходах із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації;

витрати на виплату одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців під час участі в антитерористичній операції, заходах із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації;

матеріальні військові втрати та витрати, пов'язані з бойовими діями;

витрати на утилізацію пошкодженої техніки і боєприпасів;

витрати, пов'язані з розмінуванням районів воєнних (бойових) дій;

кошти, стягнуті з Міноборони та інших суб'єктів сектору безпеки і оборони на підставі рішень судів України, за втрати, завдані протиправними діями Російської Федерації у вигляді терористичних актів, диверсій.

Визначення шкоди та збитків здійснюється відповідно до методики, затвердженої наказом Міноборони.

{Абзац дев'ятий підпункту 3 пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

Відповідальним за визначення шкоди та обсягу збитків за наведеним напрямом є Міноборони;

4) втрати, пов'язані із забезпеченням публічної безпеки і порядку, протидії злочинності, забезпеченням безпеки дорожнього руху, забезпеченням недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України в її прилеглий зоні та виключній (морській) економічній зоні, здійсненням пропуску через державний кордон, захистом населення і територій від надзвичайних ситуацій, бойовими діями, - напрям, що включає людські та матеріальні втрати і витрати МВС, Національної поліції, Національної гвардії, Державної прикордонної служби, ДСНС, пов'язані із забезпеченням публічної безпеки і порядку, протидії злочинності, забезпеченням безпеки дорожнього руху, забезпеченням недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України в її прилеглий зоні та виключній (морській) економічній зоні, здійсненням пропуску через державний кордон, захистом населення і територій від надзвичайних ситуацій, під час участі в антитерористичній операції, заходах із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації.

Основні показники, які оцінюються:

людські втрати (загибель, смерть осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ (працівники міліції), поліцейських, військовослужбовців Національної гвардії, Державної прикордонної служби, осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту) під час участі в антитерористичній операції, заходах із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації, розмінування, проведення відновлювальних, аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт;

витрати на виплату одноразової грошової допомоги, надбавок, доплат, грошової компенсації, пільг особам рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ (працівники міліції), поліцейським, військовослужбовцям Національної гвардії, Державної прикордонної служби, особам рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, пов'язані з участю в антитерористичній операції, заходах із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації, а також витрати на виплати членам сімей загиблих (померлих) осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ (працівники міліції), поліцейських, військовослужбовців Національної гвардії, Державної прикордонної служби, осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту;

матеріальні втрати, до яких належать втрата, пошкодження та/або знищення майна МВС, Національної поліції, Національної гвардії, Державної прикордонної служби, ДСНС, пов'язані із забезпеченням публічної безпеки і порядку, протидії злочинності, забезпеченням безпеки дорожнього руху, забезпеченням недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України в її прилеглий зоні та виключній (морській) економічній зоні, здійсненням пропуску через державний кордон, захистом населення і

територій від надзвичайних ситуацій, бойовими діями, розмінуванням, проведенням відновлювальних, аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт в районі проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації;

витрати, пов'язані з розмінуванням, проведенням відновлювальних, аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт;

витрати на утилізацію пошкодженої техніки, озброєння і боєприпасів.

Визначення шкоди та збитків здійснюється відповідно до методики, затвердженої наказом МВС за погодженням з Міноборони, Мінінфраструктури та СБУ.

{Абзац восьмий підпункту 4 пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

Відповідальним за визначення шкоди та збитків за наведеним напрямом є МВС;

5) соціальний захист ветеранів війни - витрати, пов'язані із забезпеченням заходів у сфері соціального захисту ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною (далі - ветерани), членів сімей таких осіб та членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України (далі - члени сімей ветеранів), що виникли внаслідок збройної агресії Російської Федерації.

Основні показники, які оцінюються:

витрати на виплату одноразової грошової допомоги в разі загибелі (смерті) або інвалідності внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час участі в антитерористичній операції, здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України;

витрати на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для деяких категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також членів їх сімей;

витрати на здійснення заходів із психологічної реабілітації, соціальної та професійної адаптації, забезпечення санаторно-курортним лікуванням ветеранів війни та членів сімей ветеранів;

витрати на провадження діяльності Українського ветеранського фонду в частині надання підтримки ветеранам та членам сімей ветеранів (зокрема в період воєнного стану шляхом оплати послуг з організації надання цілодобової підтримки технічними засобами електронних комунікацій);

відшкодування витрат із створення умов з інтеграції ветеранів та членів їх сімей, що були евакуйовані, за новим місцем проживання в Україні шляхом надання одноразової фінансової допомоги у створенні належних умов для ведення підприємницької або

незалежної професійної діяльності, забезпечення функціонування Українського ветеранського фонду тощо.

Визначення шкоди та обсягу збитків здійснюється відповідно до методики, затвердженої наказом Мінветеранів за погодженням з Міноборони.

{Абзац восьмий підпункту 5 пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

Відповідальним за визначення шкоди та збитків за наведеним напрямом є Мінветеранів;

{Підпункт 6 пункту 2 виключено на підставі Постанови КМ № 1256 від 01.12.2023}

7) втрати об'єктів громадських будівель - напрям, що включає втрати громадських будівель (об'єктів освіти, спорту, соціального захисту, охорони здоров'я, культури, адміністративних будівель тощо), фактичні витрати, здійснені для їх відновлення.

Основні показники, які оцінюються:

вартість зруйнованих та пошкоджених громадських будівель;

фактичні витрати, здійснені для відновлення пошкоджених громадських будівель;

витрати на демонтаж зруйнованих об'єктів громадських будівель;

інші показники та параметри, якими визначається розмір шкоди та збитків внаслідок втрати об'єктів громадських будівель, спричинених збройною агресією Російської Федерації.

Визначення шкоди та збитків здійснюється відповідно до методики, затвердженої наказом Мінінфраструктури.

{Абзац сьомий підпункту 7 пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

Відповідальним за визначення шкоди та збитків за наведеним напрямом є Мінінфраструктури;

8) втрати об'єктів житлово-комунального господарства - напрям, що включає зруйновані і пошкоджені об'єкти у сфері теплопостачання, об'єкти водопостачання і водовідведення і решту об'єктів житлово-комунального господарства, знищення яких має безпосередній вплив на санітарні та гігієнічні умови проживання жителів населених пунктів.

Основні показники, які оцінюються:

вартість знищених або пошкоджених об'єктів житлово-комунального господарства;

фактичні витрати, здійснені для відновлення об'єктів житлово-комунального господарства;

витрати на демонтаж зруйнованих споруд, утилізацію (списання) пошкодженої техніки та іншого майна;

інші показники та параметри, якими визначається розмір шкоди та збитків внаслідок втрати об'єктів житлово-комунального господарства, спричинених збройною агресією Російської Федерації.

Визначення шкоди та збитків здійснюється відповідно до методики, затвердженої наказом Мінінфраструктури.

{Абзац сьомий підпункту 8 пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

Відповідальним за визначення шкоди та збитків за наведеним напрямом є Мінінфраструктури;

9) шкода, завдана земельним ресурсам, - напрям, що включає шкоду від пошкодження і знищення родючого шару ґрунту та шкоду, зумовлену забрудненням і засміченням земельних ресурсів.

Основні показники, які оцінюються:

витрати на рекультивацію земель, які були порушені внаслідок бойових дій, будівництво, облаштування та утримання інженерно-технічних і фортифікаційних споруд, огорож, прикордонних знаків, прикордонних просік, комунікацій для облаштування державного кордону;

збитки, завдані власникам (землекористувачам) земельних ділянок сільськогосподарського призначення;

витрати на відновлення меліоративних систем;

шкода, завдана ґрунтам та земельним ділянкам внаслідок забруднення ґрунтів речовинами, які негативно впливають на їх родючість та інші корисні властивості;

шкода, завдана ґрунтам та земельним ділянкам внаслідок засмічення земельних ділянок сторонніми предметами, матеріалами, відходами та/або іншими речовинами.

Визначення шкоди та збитків за показниками, зазначеними в абзацах третьому - п'ятому цього підпункту, здійснюється відповідно до методики, затвердженої наказом Мінагрополітики. Визначення шкоди та збитків за показниками, зазначеними в абзацах шостому - сьомому цього підпункту, здійснюється відповідно до методики, затвердженої наказом Міндовкілля за поданням Держекоінспекції.

{Абзац восьмий підпункту 9 пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

Відповідальними за визначення шкоди та збитків:

за показниками, зазначеними в абзацах третьому - п'ятому цього підпункту, є обласні, Київська міська держадміністрації (на період воєнного стану - військові адміністрації);

за показниками, зазначеними в абзацах шостому - сьомому цього підпункту, - Держекоінспекція;

10) втрати надр – напрям, що включає втрати надр, завдані самовільним їх користуванням.

Основні показники, які оцінюються:

обсяг самовільного, зокрема незаконного, користування надрами;

збитки, завдані внаслідок самовільного користування надрами.

Визначення збитків від самовільного, зокрема незаконного, користування надрами здійснюється відповідно до методики, затвердженої наказом Міндовкілля за поданням Держгеонадр.

{Абзац п'ятий підпункту 10 пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

Відповідальними за визначення збитків за наведеним показником є Держгеонадра;

11) збитки, завдані водним ресурсам, - напрям, що включає забруднення, засмічення, вичерпання та інші дії щодо водних ресурсів, які можуть погіршити умови водопостачання, завдати шкоди здоров'ю людей, спричинити зменшення рибних запасів та інших об'єктів водного промислу, погіршення умов існування диких тварин, зниження родючості ґрунтів та інші несприятливі явища внаслідок зміни фізичних і хімічних властивостей вод, зниження їх здатності до природного очищення, порушення гідрологічного і гідрогеологічного режиму вод.

Основні показники, які оцінюються:

збитки, заподіяні внаслідок забруднення та засмічення вод;

збитки, заподіяні внаслідок самовільного, зокрема незаконного, користування водними ресурсами;

збитки, заподіяні навколишньому природному середовищу в межах територіального моря, виключної (морської) економічної зони та внутрішніх морських вод України в Азовському та Чорному морях.

Визначення шкоди та збитків здійснюється відповідно до методик, затверджених наказами Міндовкілля за поданням Держекоінспекції.

{Абзац шостий підпункту 11 пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

Відповідальною за визначення шкоди та збитків за наведеним напрямом є Держекоінспекція;

12) шкода, завдана атмосферному повітрю, - напрям, що включає шкоду, завдану викидами забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Основним показником, який оцінюється, є обсяг неорганізованих викидів.

Визначення шкоди та збитків здійснюється відповідно до методики, затвердженої наказом Міндовкілля за поданням Держекоінспекції.

{Абзац третій підпункту 12 пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

Відповідальною за визначення шкоди та збитків за наведеним напрямом є Держекоінспекція;

13) втрати лісового фонду - напрям, що включає втрати і пошкодження лісів і лісових ділянок, та пов'язані із ними витрати.

Основні показники, які оцінюються:

втрати лісогосподарського виробництва, спричинені обмеженням прав землекористувачів;

втрати лісокористувачів, заподіяні тимчасовим зайняттям земельних ділянок, встановленням обмежень щодо їх використання та неодержанням доходів у зв'язку з тимчасовим невикористанням земельних ділянок.

Визначення шкоди та збитків здійснюється відповідно до методики, затвердженої наказом Міндовкілля за поданням Держлісагентства.

{Абзац п'ятий підпункту 13 пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

Відповідальним за визначення шкоди та збитків за наведеним напрямом є Держлісагентство;

14) збитки, завдані природно-заповідному фонду, - напрям, що включає збитки, завдані територіям та об'єктам природно-заповідного фонду, та пов'язані із ними витрати.

Основним показником, який оцінюється, є збитки, завдані природним територіям та об'єктам внаслідок їх пошкодження чи знищення.

Визначення шкоди та збитків здійснюється відповідно до методики, затвердженої наказом Міндовкілля за поданням Держекоінспекції.

{Абзац третій підпункту 14 пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

Відповідальною за визначення шкоди та збитків за наведеним напрямом є Держекоінспекція;

15) втрати інфраструктури транспорту, інфраструктури (зокрема фізичної) електронних комунікаційних мереж - напрям, що включає зруйновані або пошкоджені автомобільні дороги, залізничні шляхи, аеродроми та аеродромні об'єкти, об'єкти портової інфраструктури, гідротехнічні споруди, судна морського та внутрішнього водного транспорту, об'єкти поштового зв'язку, інфраструктуру (зокрема фізичну) електронних комунікаційних мереж та інші об'єкти транспортної інфраструктури, електронних комунікацій та зв'язку.

Основні показники, які оцінюються:

протяжність втрачених, знищених або пошкоджених автомобільних доріг (зокрема відомчих (технологічних) та їх складових;

протяжність втрачених, знищених або пошкоджених залізничних колій;

втрачені, знищені або пошкоджені об'єкти транспортної інфраструктури;

втрачені, знищені або пошкоджені об'єкти рухомого майна транспорту та електронної комунікаційної мережі і зв'язку;

втрачені, знищені або пошкоджені об'єкти зв'язку, електронні комунікаційні мережі;

втрачені, знищені або пошкоджені аеродроми та аеродромні об'єкти;

втрачені, знищені або пошкоджені об'єкти портової інфраструктури, гідротехнічні споруди, судна морського та внутрішнього водного транспорту, об'єкти інфраструктури морського та внутрішнього водного транспорту, що використовуються для навігаційно-гідрографічного забезпечення судноплавства;

{Абзац дев'ятий підпункту 15 пункту 2 в редакції Постанови КМ № 1256 від 01.12.2023}

втрати, пов'язані із простоем (тимчасовим припиненням обробки) вантажів у морських та річкових портах;

втрачені, знищені або пошкоджені об'єкти поштового зв'язку.

Визначення шкоди та збитків здійснюється відповідно до методики, затвердженої наказом Мінінфраструктури за погодженням з Мінцифри, Фондом державного майна.

{Абзац дванадцятий підпункту 15 пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

Відповідальним за визначення шкоди та збитків за наведеним напрямом є Мінінфраструктури;

16) втрати енергетичної інфраструктури - напрям, що включає зруйновані газо-, нафтопроводи, об'єкти з виробництва, передачі, розподілу та продажу електричної енергії, інші об'єкти енергетичної інфраструктури.

Основні показники, які оцінюються:

протяжність втрачених, знищених або пошкоджених газо-, нафтопроводів;

протяжність втрачених, знищених або пошкоджених ліній електропередачі;

вартість втрачених, знищених або пошкоджених об'єктів з виробництва електричної енергії;

вартість втрачених, знищених або пошкоджених об'єктів енергетичної інфраструктури;

вартість втрат (витоку) природного газу в разі пошкодження газопроводів та газорозподільних станцій.

Визначення шкоди та збитків здійснюється відповідно до методики, затвердженої наказом Міненерго за погодженням з Фондом державного майна.

{Абзац восьмий підпункту 16 пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

Відповідальним за визначення шкоди та збитків за наведеним напрямом є Міненерго;

17) втрати культурної спадщини - напрям, що включає втрати культурної спадщини та культурних цінностей.

Основні показники, які оцінюються:

шкода, завдана об'єктам культурної спадщини;

шкода, завдана незаконними археологічними дослідженнями, зокрема незаконним проведенням археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, в зонах охорони, на охоронюваній археологічній території, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під землею поверхнею та водою;

шкода, завдана Музейному фонду України, Національному архівному фонду, бібліотечному фонду національної бібліотеки України та іншим культурним цінностям;

шкода, завдана спорудам та центрам збереження, розміщення та/або експонування культурних цінностей;

моральна шкода, завдана у зв'язку з відсутністю доступу громадян держави до культурної спадщини та культурних цінностей України.

Визначення шкоди та збитків здійснюється відповідно до методики, затвердженої наказом МКІП за погодженням з Мінінфраструктури, Фондом державного майна, Укрдержархівом та Держкіно.

{Абзац восьмий підпункту 17 пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

Відповідальним за визначення шкоди та збитків за наведеним напрямом є МКІП та Держкіно;

{Абзац дев'ятий підпункту 17 пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

18) економічні втрати підприємств (крім підприємств оборонно-промислового комплексу), у тому числі господарських товариств, - напрям включає втрати підприємств усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна, втрати фінансових активів, а також упущену вигоду від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності.

Основні показники, які оцінюються:

вартість втраченого, знищеного чи пошкодженого майна державних підприємств, у тому числі господарських товариств, у статутному капіталі яких державі належить 50 та більше відсотків акцій (часток, паїв);

вартість втраченого, знищеного чи пошкодженого майна підприємств недержавної форми власності;

вартість втрачених фінансових активів державних підприємств, у тому числі господарських товариств, у статутному капіталі яких державі належить 50 та більше відсотків акцій (часток, паїв);

вартість втрачених фінансових активів підприємств недержавної форми власності;

упущена вигода державних підприємств, у тому числі господарських товариств, у статутному капіталі яких державі належить 50 та більше відсотків акцій (часток, паїв);

упущена вигода підприємств недержавної форми власності;

втрати державних підприємств, у тому числі господарських товариств, у статутному капіталі яких державі належить 50 та більше відсотків акцій (часток, паїв), від неоплачених товарів, робіт і послуг, наданих та спожитих на тимчасово окупованих територіях;

втрати підприємств недержавної форми власності від неоплачених товарів, робіт і послуг, наданих та спожитих на тимчасово окупованих територіях.

Визначення шкоди та збитків підприємств здійснюється відповідно до методики, затвердженої спільним наказом Мінекономіки та Фонду державного майна.

{Абзац одинадцятий підпункту 18 пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

Відповідальними за визначення шкоди та збитків за наведеним напрямом є:

міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, які є уповноваженими органами управління, - в частині державних підприємств та господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, що належать до сфери їх управління;

обласні, Київська міська держадміністрації (на період воєнного стану - військові адміністрації) - в частині підприємств недержавної форми власності, господарських товариств (крім тих, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі), які розміщуються на території відповідних областей та м. Києва;

19) втрати установ та організацій (крім установ та організацій оборонно-промислового комплексу) - напрям, що включає втрати установ та організацій усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна (крім втрат громадських будівель та споруд комунальної власності, які зазначені у [підпункті 7](#) цього пункту).

Основні показники, які оцінюються:

вартість втраченого, знищеного чи пошкодженого майна державних установ та організацій;

вартість втраченого, знищеного чи пошкодженого майна установ та організацій недержавної форми власності;

упущена вигода державних установ та організацій;

упущена вигода установ та організацій недержавної форми власності.

Визначення шкоди та збитків здійснюється відповідно до методики, затвердженої спільним наказом Мінекономіки та Фонду державного майна.

{Абзац сьомий підпункту 19 пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

Відповідальними за визначення шкоди та збитків за наведеним напрямом є:

центральні та місцеві органи виконавчої влади, інші державні органи, які є суб'єктами управління об'єктами державної власності, - в частині установ та організацій, що належать до сфери їх управління;

{Абзац дев'ятий підпункту 19 пункту 2 в редакції Постанови КМ № 1256 від 01.12.2023}

обласні, Київська міська держадміністрації (на період воєнного стану - військові адміністрації) - в частині установ та організацій недержавної форми власності, які розміщуються на території відповідних областей та м. Києва;

20) економічні втрати підприємств оборонно-промислового комплексу, у тому числі господарських товариств, - напрям включає втрати підприємств усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна, втрати фінансових активів, а також упущену вигоду від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності.

Основні показники, які оцінюються:

вартість втраченого, знищеного чи пошкодженого майна державних підприємств оборонно-промислового комплексу, у тому числі господарських товариств, у статутному капіталі яких державі належить 50 та більше відсотків акцій (часток, паїв);

вартість втраченого, знищеного чи пошкодженого майна підприємств оборонно-промислового комплексу недержавної форми власності;

вартість втрачених фінансових активів державних підприємств, у тому числі господарських товариств, у статутному капіталі яких державі належить 50 та більше відсотків акцій (часток, паїв);

вартість втрачених фінансових активів підприємств оборонно-промислового комплексу недержавної форми власності;

упущена вигода державних підприємств оборонно-промислового комплексу, у тому числі господарських товариств, у статутному капіталі яких державі належить 50 та більше відсотків акцій (часток, паїв);

упущена вигода підприємств оборонно-промислового комплексу недержавної форми власності;

втрати державних підприємств оборонно-промислового комплексу, у тому числі господарських товариств, у статутному капіталі яких державі належить 50 та більше відсотків акцій (часток, паїв), від неоплачених товарів, робіт і послуг, наданих та спожитих на тимчасово окупованих територіях;

втраги підприємств оборонно-промислового комплексу недержавної форми власності від неоплачених товарів, робіт і послуг, наданих та спожитих на тимчасово окупованих територіях.

Визначення шкоди та збитків підприємств оборонно-промислового комплексу здійснюється відповідно до методики, затвердженої спільним наказом Мінстратегпрому та Фонду державного майна.

{Абзац одинадцятий підпункту 20 пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

Відповідальними за визначення шкоди та збитків за наведеним напрямом є:

міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, які є уповноваженими органами управління, - в частині державних підприємств оборонно-промислового комплексу та господарських товариств оборонно-промислового комплексу, у тому числі господарських товариств, у статутному капіталі яких державі належить 50 та більше відсотків акцій (часток, паїв), що належать до сфери їх управління;

обласні, Київська міська держадміністрації (на період воєнного стану - військові адміністрації) - в частині підприємств оборонно-промислового комплексу недержавної форми власності, у тому числі господарських товариств (крім тих, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі), які розміщуються на території відповідних областей та м. Києва;

21) втрати установ та організацій оборонно-промислового комплексу - напрям, що включає втрати установ та організацій оборонно-промислового комплексу усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна (крім втрат громадських будівель та споруд комунальної власності, які зазначені у **підпункті 7** цього пункту).

Основні показники, які оцінюються:

вартість втраченого, знищеного чи пошкодженого майна державних установ та організацій оборонно-промислового комплексу;

вартість втраченого, знищеного чи пошкодженого майна установ та організацій оборонно-промислового комплексу недержавної форми власності;

упущена вигода державних установ та організацій оборонно-промислового комплексу;

упущена вигода установ та організацій оборонно-промислового комплексу недержавної форми власності.

Визначення шкоди та збитків здійснюється відповідно до методики, затвердженої спільним наказом Мінстратегпрому та Фонду державного майна.

{Абзац сьомий підпункту 21 пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

Відповідальними за визначення шкоди та збитків за наведеним напрямом є:

міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, які є уповноваженими органами управління, - в частині установ та організацій оборонно-промислового комплексу, що належать до сфери їх управління;

обласні, Київська міська держадміністрації (на період воєнного стану - військові адміністрації) - в частині установ та організацій оборонно-промислового комплексу недержавної форми власності, які розміщуються на території відповідних областей та м. Києва;

22) шкода, завдана особистим селянським господарствам та/або фермерським господарствам, що зареєстровані як фізичні особи - підприємці, - напрям, що включає шкоду від каліцтва, тілесного ушкодження, загибелі сільськогосподарських тварин, а також збитки внаслідок знищення чи пошкодження сільськогосподарської техніки та обладнання для агропромислового комплексу.

Основні показники, які оцінюються:

втрати внаслідок отримання каліцтва, тілесного ушкодження, загибелі сільськогосподарських тварин, зокрема великої рогатої худоби, свиней, овець, кіз, коней, бджолосімей;

збитки внаслідок знищення чи пошкодження сільськогосподарської техніки та обладнання для агропромислового комплексу.

Визначення шкоди та збитків здійснюється відповідно до методики, затвердженої наказом Мінагрополітики за погодженням із Держпродспоживслужбою.

{Абзац п'ятий підпункту 22 пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

Відповідальними за визначення шкоди та збитків за наведеним напрямом є обласні, Київська міська держадміністрації (на період воєнного стану - військові адміністрації).

{Пункт 2 доповнено підпунктом 22 згідно з Постановою КМ № 187 від 03.03.2023}

3. Переліки основних показників у межах кожного напрямку не є вичерпними і можуть бути доповнені у методиках, зазначених у **пункті 2** цього Порядку.

4. До підготовки проектів методик, зазначених у **пункті 2** цього Порядку, та проведення оцінки шкоди та збитків можуть залучатися представники неурядових організацій, незалежних інформаційно-аналітичних центрів та громадських організацій.

5. Під час підготовки проектів методик, передбачених **підпунктами 3, 4, 6-8, 10, 15-21** пункту 2 цього Порядку, а також визначення шкоди та збитків відповідно до зазначених методик відповідальні за визначення шкоди та збитків центральні та місцеві органи виконавчої влади зобов'язані керуватися Загальними засадами оцінки збитків, завданих майну та майновим правам внаслідок збройної агресії Російської Федерації, згідно з **додатком**.

6. Під час підготовки проектів методик, передбачених **підпунктами 3, 4, 6-21** пункту 2 цього Порядку, а також визначення шкоди та збитків відповідно до зазначених методик відповідальним за визначення шкоди та збитків центральним та місцевим органам

виконавчої влади рекомендується використовувати дані космічної зйомки, наявні геопросторові дані, цифрові картографічні матеріали на постраждалих територіях (об'єкти) для проведення ретроспективного аналізу стану постраждалих територій (об'єктів) та комплексних техніко-економічних досліджень з визначення завданих шкоди та збитків.

У разі відсутності геопросторових даних, цифрових картографічних матеріалів на постраждалих територіях (об'єкти) може здійснюватися аерозйомка пілотованими та безпілотними апаратами відповідних постраждалих територій (об'єктів) для фотофіксації завданої шкоди та збитків.

7. Судовими експертами під час визначення шкоди та збитків можуть застосовуватися методики проведення судових експертиз, які внесені до Реєстру методик проведення судових експертиз, методичні рекомендації тощо.

8. Фіксація фактів пошкоджень або руйнування будівель та споруд, зумовлених збройною агресією Російської Федерації, здійснюється відповідно до [Порядку виконання невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків збройної агресії Російської Федерації, пов'язаних із пошкодженням будівель та споруд](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2022 р. № 473 (Офіційний вісник України, 2022 р., № 37, ст. 1981).

9. З метою подання до Реєстру збитків, завданих агресією Російської Федерації проти України, створеного Резолюцією Комітету Міністрів Ради Європи про створення Розширеної часткової угоди стосовно реєстру збитків, завданих агресією Російської Федерації проти України, [CM/Res\(2023\)3](#) від 12 травня 2023 р. (далі - Реєстр збитків), заяв про відшкодування збитків, втрат чи шкоди, завданих починаючи з 24 лютого 2022 р. або пізніше на території України в межах її міжнародно-визнаних кордонів, включаючи її територіальні води, міжнародно-протиправними діями Російської Федерації в Україні або проти України (далі - заява), шкода та збитки класифікуються за категоріями, визначеними у [пунктах 10-12](#) цього Порядку.

{Порядок доповнено пунктом 9 згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

10. Суб'єкт подання заяви - фізична особа (категорія А):

1) шкода, спричинена примусовим переселенням з місця проживання, перебування у результаті або з метою уникнення негативних наслідків, внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, що включає (підкатегорія А1):

вимушене переселення за межі України, - вимушений виїзд за межі України з територій, на яких ведуться (велися) бойові дії, або тимчасово окупованих територій, або внаслідок пошкодження чи знищення житла через бойові дії та наявність статусу тимчасового захисту або його еквівалент в іноземних державах (крім Російської Федерації та Республіки Білорусь) (А1.1);

вимушене внутрішнє переміщення, - вимушене переселення в межах України з територій, на яких ведуться (велися) бойові дії, або тимчасово окупованих територій, або внаслідок пошкодження чи знищення житла через бойові дії та перебування на обліку внутрішньо переміщених осіб (А1.2);

відсутність доступу до публічних сервісів, - збитки та шкода, пов'язані, зокрема, з неможливістю отримання освіти, медичних послуг, соціальних та адміністративних послуг (A1.3);

2) збитки та шкода, завдані у зв'язку з порушенням особистої недоторканності (крім отриманих під час перебування на службі в Національній поліції та службі цивільного захисту, військовій службі або під час участі у виконанні завдань добровольчих формувань територіальних громад), що включають (підкатегорія A2):

тяжкі та/або середньої тяжкості тілесні ушкодження, шкода психічному здоров'ю відповідно до Правил судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень, затверджених наказом МОЗ від 17 січня 1995 р. № 6. Ушкодження є прямим наслідком збройної агресії Російської Федерації проти України або неможливості у зв'язку з цим отримати лікування/допомогу (A2.1);

смерть (загибель) особи або зникнення безвісти за особливих обставин (не пов'язана із перебуванням на службі в Національній поліції та службі цивільного захисту, військовій службі або участю у виконанні завдань добровольчих формувань територіальних громад), - смерть (загибель) є прямим наслідком збройної агресії Російської Федерації проти України або неможливості у зв'язку з цим отримати лікування/допомогу. Заявником виступають близькі члени сім'ї померлого (загиблого) або спадкоємці померлої (загиблої) особи відповідно до права на спадкування, а також опікуни або піклувальники таких осіб. Близькі члени сім'ї - члени сім'ї фізичної особи першого ступеня споріднення, а саме батьки, її чоловік або дружина (включаючи випадки встановлення за рішенням суду факту проживання однієї сім'єю чоловіка та жінки без шлюбу), діти такої фізичної особи, у тому числі усиновлені (A2.2);

сексуальне насильство, - події, які пов'язані із збройною агресією Російської Федерації проти України, щодо яких розпочато досудові розслідування та внесено відомості про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань або щодо яких є докази, які будуть прийнятними відповідно до правил Реєстру збитків (A2.3);

катування, насильницьке утримання під вартою, незаконне ув'язнення, полон, нелюдське поводження, торгівлю людьми, примусову працю, - події, які пов'язані із збройною агресією Російської Федерації проти України, щодо яких розпочато досудові розслідування та внесено відомості про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань або щодо яких є докази, які будуть прийнятними відповідно до правил Реєстру збитків (A2.4);

примусове переміщення/депортацію, викрадення, примусове усиновлення дітей, - події, які пов'язані із збройною агресією Російської Федерації проти України, щодо яких розпочато досудові розслідування та внесено відомості про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань або щодо яких є докази, які будуть прийнятними відповідно до правил міжнародного Реєстру збитків (A2.5);

3) економічні збитки, що включають (підкатегорія A3):

примусове відчуження об'єктів права власності, - є прямим наслідком події, пов'язаної з бойовими діями (A3.1);

пошкодження або знищення житла (як такого, що належало на праві приватної власності), - є прямим наслідком події, пов'язаної з бойовими діями (A3.2);

пошкодження або знищення об'єктів приватної власності (крім житла), - є прямим наслідком події, пов'язаної з бойовими діями (A3.3);

позбавлення роботи або можливості займатися підприємницькою діяльністю, втрату доходу, - до цієї категорії суб'єктів подання також включаються як наймані працівники, так і самозайняті особи (A3.4);

неможливість використання земель сільськогосподарського призначення (A3.5.);

4) збитки та шкода, завдані у зв'язку з порушенням особистої недоторканності (пов'язані з перебуванням на службі в Національній поліції та службі цивільного захисту, військовій службі або участю у виконанні завдань добровольчих формувань територіальних громад), що включають (підкатегорія A4):

тяжкі та/або середньої тяжкості тілесні ушкодження, шкода психічному здоров'ю відповідно до Правил судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень, затверджених наказом МОЗ від 17 січня 1995 р. № 6, отримані під час перебування на службі в Національній поліції та службі цивільного захисту, військовій службі або під час участі у виконанні завдань добровольчих формувань територіальних громад (A4.1);

смерть (загибель) близького члена родини або зникнення безвісти за особливих обставин (під час перебування на службі в Національній поліції та службі цивільного захисту, військовій службі або під час участі у виконанні завдань добровольчих формувань територіальних громад), - стосується осіб, які перебували на службі в Національній поліції та службі цивільного захисту, військовій службі, а також учасників добровольчих формувань територіальних громад під час виконання відповідних завдань. Заявником виступають близькі члени родини померлого (загиблого) або спадкоємці померлої (загиблої) особи відповідно до права на спадкування, а також опікуни або піклувальники таких осіб. Близькі члени сім'ї померлого (загиблого) - члени сім'ї фізичної особи першого ступеня споріднення, а саме батьки, її чоловік або дружина (включаючи випадки встановлення за рішенням суду факту проживання однією сім'єю чоловіка та жінки без шлюбу), діти такої фізичної особи, у тому числі усиновлені (A4.2);

5) шкода, завдана особистим селянським господарствам (шкода від каліцтва, тілесного ушкодження, загибелі сільськогосподарських тварин, а також збитки внаслідок знищення чи пошкодження сільськогосподарської техніки та обладнання для агропромислового комплексу) (підкатегорія A5).

{Порядок доповнено пунктом 10 згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

11. Суб'єкт подання - держава Україна, включаючи міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, інші державні органи та органи місцевого самоврядування (на період воєнного стану - військові адміністрації у разі утворення), державні, комунальні підприємства, установи та організації, що належать до сфери їх управління (перебувають в управлінні) (категорія B):

1) збитки, завдані інфраструктурі, що включають (підкатегорія B1):

втрати об'єктів інфраструктури транспорту, - автомобільні дороги, об'єкти інфраструктури залізничного транспорту та залізничний рухомий склад, аеродроми та аеродромні об'єкти, об'єкти портової інфраструктури, гідротехнічні споруди, судна морського та внутрішнього водного транспорту, об'єкти інфраструктури морського та внутрішнього водного транспорту, що використовуються для навігаційно-гідрографічного забезпечення судноплавства (B1.1).

Відповідальними органами є Мінінфраструктури, Мінагрополітики, Держрибагентство, Фонд державного майна, Адміністрація судноплавства, Агентство відновлення, обласні, Київська міська держадміністрації (на період воєнного стану - військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (на період воєнного стану - військові адміністрації у разі утворення);

втрати об'єктів житлово-комунального господарства, об'єктів мережі розподілу та транспортування ресурсів, - електромережа, передача газу, об'єкти у сфері теплопостачання, об'єкти водопостачання і водовідведення, решта об'єктів житлово-комунального господарства (B1.2).

Відповідальними органами є Мінінфраструктури, Фонд державного майна, Адміністрація судноплавства, обласні, Київська міська держадміністрації (на період воєнного стану - військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (на період воєнного стану - військові адміністрації у разі утворення);

втрати об'єктів енергетичної інфраструктури, - пошкоджені та зруйновані газо-, нафтопроводи, об'єкти з виробництва електричної та теплової енергії, об'єкти з передачі, розподілу та продажу електричної енергії, інші об'єкти енергетичної інфраструктури, а також вартість втрат (витоку) природного газу, нафти та електричної енергії в разі пошкодження об'єктів енергетичної інфраструктури (B1.3).

Відповідальними органами є Міненерго, Фонд державного майна;

втрати об'єктів інфраструктури електронних комунікаційних мереж, поштового зв'язку, - об'єкти поштового зв'язку, об'єкти сфери поштового зв'язку спеціального призначення, інфраструктура електронних комунікаційних мереж та інші об'єкти електронних комунікацій та зв'язку (B1.4).

Відповідальними органами є Мінінфраструктури, Мінцифри, Фонд державного майна, Адміністрація Держспецзв'язку;

втрати інших об'єктів критичної інфраструктури, - втрати інших об'єктів критичної інфраструктури, які не увійшли до попередніх категорій (B1.5).

Відповідальними органами є Мінінфраструктури, МОЗ, Міненерго, Мінстратегпром, Мін'юст, Фонд державного майна, Адміністрація судноплавства, обласні, Київська міська держадміністрації (на період воєнного стану - військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (на період воєнного стану - військові адміністрації у разі утворення);

2) збитки, завдані внаслідок пошкодження, знищення об'єктів житлового фонду та громадських будівель державної та комунальної власності, що включають (підкатегорія B2):

втрати об'єктів житлового фонду та об'єктів благоустрою, - збитки, спричинені втратами об'єктів житлового фонду, об'єктів благоустрою, об'єктів незавершеного будівництва житлової нерухомості, належних державі та територіальним громадам, у тому числі ті, що належать державним та комунальним підприємствам, установам та організаціям (закріплені за ними) (B2.1).

Відповідальними органами є міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, інші державні органи та органи місцевого самоврядування (на період воєнного стану - військові адміністрації у разі утворення);

втрати об'єктів громадських будівель, - збитки, спричинені громадським будівлям (зокрема, заклади освіти, фізичної культури і спорту, сфер молодіжної політики (молодіжні центри), утвердження української національної та громадянської ідентичності, соціального захисту, охорони здоров'я, культури, адміністративні будівлі) (B2.2).

Відповідальними органами є міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, інші державні органи та органи місцевого самоврядування (на період воєнного стану - військові адміністрації у разі утворення);

3) втрати людського капіталу, що включають (підкатегорія B3):

втрати людського капіталу у сфері освіти, - втрати кваліфікованих вчителів, викладачів (смерть, загибель, призов на військову службу під час мобілізації (у тому числі добровільна), участь у виконанні завдань добровольчих формувань територіальних громад, вимушене переміщення за кордон, насильницьке утримання під вартою, незаконне ув'язнення, полон, примусове переміщення/депортація) (B3.1).

Відповідальними органами є МОН, Мінсоцполітики, обласні, Київська міська держадміністрації (на період воєнного стану - військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (на період воєнного стану - військові адміністрації у разі утворення);

втрати людського капіталу у сфері охорони здоров'я та соціального захисту населення, - втрати кваліфікованих лікарів, медичного персоналу, фахівців з реабілітації, фахівців соціальної роботи (смерть, загибель, призов на військову службу під час мобілізації (у тому числі добровільна), участь у виконанні завдань добровольчих формувань територіальних громад, вимушене переміщення за кордон, насильницьке утримання під вартою, незаконне ув'язнення, полон, примусове переміщення/депортація) (B3.2).

Відповідальними органами є МОЗ, Мінсоцполітики, обласні, Київська міська держадміністрації (на період воєнного стану - військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (на період воєнного стану - військові адміністрації у разі утворення);

втрати людського капіталу у сфері забезпечення оборони, публічної безпеки і порядку, - людські втрати (смерть, загибель, насильницьке утримання під вартою, незаконне ув'язнення, полон поліцейських, військовослужбовців Збройних Сил, Національної гвардії, Держприкордонслужби та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, а також відповідних державних органів, осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, які беруть участь у заходах із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації, розмінування, проведення відновлювальних, аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт) (B3.3).

Відповідальними органами є МВС, Національна поліція, ДСНС, Міноборони, Адміністрація Держспецзв'язку, Адміністрація Держприкордонслужби, Мінветеранів;

втрати людського капіталу у сфері публічного управління та адміністрування, - втрати фахівців і керівників державних органів та органів місцевого самоврядування (смерть, загибель, призов на військову службу під час мобілізації (у тому числі добровільна), участь у виконанні завдань добровольчих формувань територіальних громад, вимушене переміщення за кордон, насильницьке утримання під вартою, незаконне ув'язнення, полон, примусове переміщення/депортація) (В3.4).

Відповідальними органами є міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, інші державні органи та органи місцевого самоврядування (на період воєнного стану - військові адміністрації у разі утворення);

втрати людського капіталу у сфері фізичної культури та спорту, - втрати кваліфікованих тренерів, спортсменів (смерть, загибель, призов на військову службу під час мобілізації (у тому числі добровільний), участь у виконанні завдань добровольчих формувань територіальних громад, вимушене переміщення за кордон, насильницьке утримання під вартою, незаконне ув'язнення, полон, примусове переміщення/депортація) (В3.5).

Відповідальними органами є Мінмолодьспорт, обласні, Київська міська держадміністрації (на період воєнного стану - військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (на період воєнного стану - військові адміністрації у разі утворення);

4) шкода та збитки, завдані навколишньому природному середовищу та природним ресурсам (зокрема, шкода та збитки, завдані земельним ресурсам, втрати надр, збитки, завдані водним об'єктам, атмосферному повітрю, лісовому господарству, природно-заповідному фонду), що включають (підкатегорія В4):

шкоду та збитки, завдані навколишньому природному середовищу та природним ресурсам, - шкода та збитки, завдані, зокрема, земельним та водним ресурсам, атмосферному повітрю, лісовому фонду та надрам (В4.1).

Відповідальними органами є Міндовкілля, Мінагрополітики, Мінреінтеграції, Держекоінспекція, Держгеокадастр, обласні, Київська міська держадміністрації (на період воєнного стану - військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (на період воєнного стану - військові адміністрації у разі утворення);

втрату біорізноманіття, - знищення тварин, рослин, вимирання чи істотне скорочення популяцій видів (В4.2).

Відповідальними органами є Міндовкілля, Мінагрополітики, Мінреінтеграції, Держекоінспекція, Держрибагентство;

порушення та втрату екосистем, - зокрема, знищення лісів, забруднення та засмічення вод, руйнування русел водних об'єктів, пошкодження родовищ корисних копалин, знищення або пошкодження геологічних об'єктів, що становлять особливу наукову і культурну цінність, знищення чи пошкодження природних комплексів територій та об'єктів природно-заповідного фонду (В4.3).

Відповідальними органами є Міндовкілля, Мінагрополітики, Держлісагентство, Держекоінспекція, обласні, Київська міська держадміністрації (на період воєнного стану - військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (на період воєнного стану - військові адміністрації у разі утворення);

інші збитки, пов'язані з навколишнім природним середовищем чи кліматом, озоноруйнівними речовинами та фторованими парниковими газами, забезпеченням хімічної безпеки та управлінням хімічною продукцією, демонтажем та переробкою будівельних відходів руйнувань (B4.4).

Відповідальними органами є Міндовкілля, Держекоінспекція та органи місцевого самоврядування (на період воєнного стану - військові адміністрації у разі утворення);

5) втрати культурної спадщини та культурних цінностей, що включають (підкатегорія B5):

втрати об'єктів культурної спадщини (B5.1).

Відповідальними органами є МКІП, Мінреінтеграції, Фонд державного майна, Держкіно, Укрдержархів, обласні, Київська міська держадміністрації (на період воєнного стану - військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (на період воєнного стану - військові адміністрації у разі утворення);

втрати предметів культурної цінності, - пошкодження, знищення, незаконне вилучення, крадіжка, втрата інформації про місцезнаходження таких предметів (B5.2).

Відповідальними органами є МКІП, Мінреінтеграції, Фонд державного майна, Держкіно, Укрдержархів, обласні, Київська міська держадміністрації (на період воєнного стану - військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (на період воєнного стану - військові адміністрації у разі утворення);

втрату можливості свободи культурної самобутності, - наявні обмеження вираження культурної самобутності під час перебування на окупованих територіях (B5.3).

Відповідальними органами є МКІП, Мінреінтеграції, Держкіно, обласні, Київська міська держадміністрації (на період воєнного стану - військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (на період воєнного стану - військові адміністрації у разі утворення);

6) інші втрати державного та комунального майна та інші збитки, що включають (підкатегорія B6):

компенсацію вимог щодо відшкодування збитків за об'єкт нерухомого майна, завданих внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, переданих за вимогами про відступлення державі/територіальній громаді права вимоги до Російської Федерації щодо відшкодування збитків (B6.1).

Відповідальними органами є міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, інші державні органи та органи місцевого самоврядування (на період воєнного стану - військові адміністрації у разі утворення), державні, комунальні установи, що належать до сфери їх управління (перебувають в управлінні);

інші втрати державного та комунального майна та інші збитки, зокрема пов'язані з переміщенням (евакуацією) державних органів, органів місцевого самоврядування, а також державних і комунальних підприємств, установ та організацій (які не увійшли до зазначених вище або нижче категорій) (В6.2).

Відповідальними органами є міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, інші державні органи та органи місцевого самоврядування (на період воєнного стану - військові адміністрації у разі утворення), державні і комунальні підприємства, установи та організації, що належать до сфери їх управління (перебувають в управлінні);

7) збитки, спричинені необхідністю задоволення гуманітарних потреб, що включають (підкатегорія В7):

витрати, пов'язані з розмінуванням територій, проведенням відновлювальних, аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт (В7.1).

Відповідальними органами є Мінекономіки, ДСНС, Національна поліція, Адміністрація Держприкордонслужби та Національна гвардія;

витрати на гуманітарне реагування, а також витрати на соціальну підтримку осіб, що постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України (В7.2).

Відповідальними органами є Мінреінтеграції, Мінсоцполітики, МОЗ, Пенсійний фонд України, Нацсоцслужба, Державний центр зайнятості, Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю та органи місцевого самоврядування (на період воєнного стану - військові адміністрації у разі утворення).

{Порядок доповнено пунктом 11 згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

12. Суб'єкт подання - юридичні особи (підприємства, установи, організації) незалежно від форми власності, крім тих, які належать до категорії В (категорія С):

1) економічні втрати юридичних осіб усіх галузей економіки та установ (крім підприємств оборонно-промислового комплексу), що включають (підкатегорія С1):

збитки, пов'язані з переміщенням (евакуацією), а також втрати майна, належного юридичним особам, та упущену вигоду від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності (крім тих, які належать до підкатегорій С1.2 та С1.3) (С1.1);

незаконне позбавлення права власності на майно, належне юридичним особам (С1.2);

збитки від втрати бізнесу, втрати прибутку, втрати інвестиційної вартості активів (С1.3);

2) шкода, завдана фермерським господарствам, що зареєстровані як фізичні особи - підприємці (шкода від каліцтва, тілесного ушкодження, загибелі сільськогосподарських тварин, а також збитки внаслідок знищення чи пошкодження сільськогосподарської техніки та обладнання для агропромислового комплексу) (підкатегорія С2);

3) економічні втрати юридичних осіб оборонно-промислового комплексу, що включають (підкатегорія С3):

збитки, пов'язані з переміщенням (евакуацією), а також втрати майна, належного юридичним особам, та упущену вигоду від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності (крім тих, які належать до підкатегорій С3.2 та С3.3) (С3.1);

незаконне позбавлення права власності на майно, належне юридичним особам (С3.2);

збитки від втрати бізнесу, втрати прибутку, втрати інвестиційної вартості активів (С3.3).

{Порядок доповнено пунктом 12 згідно з Постановою КМ № 1256 від 01.12.2023}

{Порядок в редакції Постанови КМ № 951 від 22.07.2022}

Додаток
до Порядку

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ **оцінки збитків, завданих майну та майновим правам внаслідок** **збройної агресії Російської Федерації**

Основні положення

1. Ці Загальні засади розроблені на підставі національних та міжнародних стандартів оцінки, бухгалтерського обліку та звітності, державних будівельних норм, інших нормативних актів, якими врегульовані обставини оцінки, а також керівних принципів Світового банку щодо оцінки збитків та інших матеріалів, що розроблені організаціями, визнаними у світовому співтоваристві, та застосовуються під час проведення оцінки збитків, спричинених втратою, руйнуванням та пошкодженням майна державної, комунальної та приватної форм власності в ході збройної агресії Російської Федерації внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, ракетно-бомбових ударів (далі - збройна агресія). Ці Загальні засади є обов'язковими для використання під час розроблення методик оцінки шкоди та збитків, передбачених **пунктом 5** Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації (далі - Порядок), встановлюють єдині підходи та основні вимоги до проведення оцінки відповідних збитків.

2. У цих Загальних засадах і методиках оцінки шкоди та збитків, передбачених **пунктом 5** Порядку, терміни вживаються у такому значенні:

акт оцінки збитків - документ, що є результатом стандартизованої оцінки і містить висновки про вартість майна та (або) розмір збитків, підтверджує виконані процедури з оцінки, проведеної органом державної влади або органом місцевого самоврядування, якому Кабінетом Міністрів України надано повноваження щодо визначення розміру збитків, завданих внаслідок збройної агресії Російської Федерації;

аналітична оцінка збитків - розрахунок вартісного виразу збитків та їх обсягу, який ґрунтується на укрупнених, агрегованих вихідних даних та проводиться шляхом застосування непрямих методів оцінки, аналітичних інструментів, зокрема макроекономічного моделювання, з метою визначення прогнозних розрахунків за секторами економіки, у тому числі для визначення загальних втрат та збитків економіки, для прогнозування загальнодержавних або секторальних витрат на відновлення. Аналітична оцінка збитків проводиться з урахуванням положень цих Загальних засад, але не підпадає під регулювання **Закону України** "Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні" та не є професійною оціночною діяльністю;

аналітичний звіт - документ, що є результатом аналітичної оцінки збитків;

вартість заміщення - актуальні на дату оцінки витрати на заміщення майна його сучасним еквівалентом;

вартість відтворення - актуальні на дату оцінки витрати, необхідні для створення точної копії пошкодженого майна з використанням матеріалів та технологій, за якими таке майно було створено;

валова вартість девелоппмента - грошова сума, що включає прямі та супутні (непрямі) витрати, достатні для створення (відновлення) знищеного або пошкодженого об'єкта нерухомого майна, у розрахунку на 1 кв. метр загальної площі будівлі або споруди;

вимушені витрати – витрати, пов'язані з тимчасовим переміщенням, з виконанням додаткових робіт, а також вартість пошкоджених або знищених меблів та обладнання, якщо ці витрати не були об'єктом окремої оцінки;

висновок експерта - складений відповідно до вимог законодавства документ, що містить докладний опис проведених судовим експертом досліджень та зроблені за їх результатами висновки, обґрунтовані відповіді на питання, поставлені перед судовим експертом, який провадить свою діяльність відповідно до [Закону України](#) “Про судову експертизу”;

вихідні дані - документи, в яких містяться характеристики майна, що підлягає оцінці, у тому числі ті, що містяться в державних реєстрах або реєстрах органів місцевого самоврядування, та документи, які складені відповідними комісіями під час огляду об'єкта збитків, які ґрунтуються на судженнях (свідченнях) членів комісій;

дійсний (ефективний) вік - визначений на дату оцінки період існування майна за умови належного рівня його утримання та експлуатації, своєчасного виконання робіт з технічного обслуговування та поточного ремонту (заміни) окремих елементів об'єкта;

залишкова вартість заміщення - результат оціночної процедури, за якою вартість нерухомого майна визначається як сума ринкової вартості землі та вартості заміщення (відтворення) земельних поліпшень, зменшена на обсяг їх сукупного знецінення;

збитки - вартість втраченого, пошкодженого та (або) знищеного майна, що зазнало руйнівного впливу внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, ракетно-бомбових ударів в ході збройної агресії Російської Федерації, а також розмір витрат, необхідний для відновлення порушеного права (реальні збитки); та/або розмір доходу, який постраждалий міг би одержати за умови відсутності збройної агресії Російської Федерації (упущена вигода);

звіт про оцінку збитків - документ, в якому викладаються результати незалежної оцінки збитків, проведеної суб'єктом оціночної діяльності - суб'єктом господарювання (оцінювачем) відповідно до [Закону України](#) “Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні”;

інформаційні джерела - дані, які додатково надаються або збираються з метою застосування оціночних процедур, які визначені методиками оцінки шкоди та збитків, передбаченими [пунктом 5 Порядку](#);

Міжнародні стандарти оцінки - Міжнародні стандарти оцінки (International Valuation Standards), розроблені та прийняті Радою з Міжнародних стандартів оцінки (The International Valuation Standards Council), якими визначені загальні засади оціночної діяльності та методичні засади оцінки окремих видів майна;

межа відповідальності - витрати, які були здійснені чи які необхідно здійснити для створення умов для подальшого використання території та відновлення втраченого, пошкодженого та знищеного майна та/або майнових прав. Витрати, пов'язані з межею відповідальності, охоплюють період від початку збройної агресії Російської Федерації до початку періоду відновлення майна та майнових прав;

оцінка - процес визначення вартості на дату оцінки за відповідною процедурою;

оцінка реальних збитків - визначення вартості пошкодженого або знищеного індивідуально визначеного майна (майна, визначеного родовими ознаками), а також вимушені витрати сторони, яка зазнала збитків внаслідок пошкодження або знищення зазначеного майна;

оцінка упущеної вигоди - визначення розміру неотриманого доходу, на який постраждалий мав право розраховувати за умови відсутності збройної агресії Російської Федерації протягом певного часу;

оцінка потреб у відновленні майна - визначення обсягу витрат, необхідного для відновлення пошкодженого або знищеного майна та майнових прав;

оціночна вартість - вартість, яка визначається за встановленими алгоритмом та складом вихідних даних;

оціночні процедури - дії (етапи) алгоритму реалізації методу оцінки, що конкретизує один або декілька методичних підходів до оцінки, виконання яких у певній послідовності дає можливість провести оцінку;

постраждалі - громадяни України, іноземці або особи без громадянства, суб'єкти господарювання незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, державні або комунальні установи, організації, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, держава Україна, яким завдано збитків внаслідок збройної агресії Російської Федерації;

ринкова вартість - очікувана грошова сума, за яку актив або зобов'язання варто обмінювати на дату оцінки між готовими до транзакції та не пов'язаними між собою покупцем і продавцем, після належного маркетингу та за умови, що кожна сторона діяла обізнано, розсудливо і без примусу;

сучасне еквівалентне майно - майно, що має подібне до об'єкта оцінки призначення та еквівалентну корисність, але відрізняється від об'єкта оцінки сучасним проектним рішенням та використанням сучасних економічних матеріалів і технологій виготовлення (створення, будівництва);

фізичне життя - строк, протягом якого майно можна використовувати за призначенням, перш ніж воно буде повністю зношене або коли його ремонт буде економічно недоцільним, за умови регулярного технічного обслуговування, але без урахування будь-якого відновлення чи модернізації.

Поняття “нерухома річ (нерухоме майно, нерухомість)” та “рухома річ” вживаються у значенні, наведеному в [Цивільному кодексі України](#).

Інші терміни, що використовуються в цих Загальних засадах, вживаються у значенні, наведеному в національних стандартах оцінки, інших нормативно-правових актах з оцінки майна, що відповідно до [статті 9](#) Закону України “Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні” здійснюють методичне регулювання оцінки майна.

3. Методики оцінки шкоди та збитків, передбачені [пунктом 5](#) Порядку, ґрунтуються на структурі, що складається з окремих розділів, зокрема:

1) розділу “Основні положення”, в якому викладаються основні положення, що визначають:

- сферу дії окремої розробленої методики;
- основні терміни, які вживаються в такій методиці;
- види та типи майна, що є об’єктом збитків у цій методиці;
- осіб та суб’єктів, які забезпечують проведення оцінки збитків;
- інші загальні питання;

2) розділу “Організаційні засади оцінки збитків”, в якому зазначаються:

вимоги до вихідних даних, їх переліки з описом показників, що необхідні для проведення оцінки збитків;

вимоги до інформаційних джерел, їх переліки (у разі можливості визначення вичерпного переліку), які застосовуються під час проведення оцінки збитків;

коло осіб, які відповідають за збирання та надання вихідних даних та інформаційних джерел для проведення оцінки;

- форми складання актів з оцінки збитків;
- встановлення дати оцінки;
- необхідність рецензування звітів про оцінку збитків;
- інше;

3) розділу “Методичні засади визначення розміру збитків, спричинених збройною агресією”, в якому викладаються основні положення, що визначають:

особливості застосування оціночних процедур з урахуванням напрямів визначення збитків, завданих внаслідок збройної агресії Російської Федерації;

- опис формул та їх складових, які застосовуються під час розрахунку;
- інше.

Зазначені методики повинні передбачати додатки з таблицями, формами документів, описом показників тощо.

4. Визначення шкоди та збитків, що проводиться відповідно до методик оцінки шкоди та збитків, передбачених [пунктом 5](#) Порядку, здійснюється для досягнення таких цілей:

визначення загальних розмірів та обсягів шкоди та збитків, завданих збройною агресією Російської Федерації, для визначення загальних втрат та збитків економіки, для прогнозування загальнодержавних або секторальних витрат на відновлення, планування державної політики у відповідній сфері та визначення поточних потреб у відновленні, а також визначення обсягів компенсації постраждалим;

визначення розміру реальних збитків (у вартісному виразі), упущеної вигоди, витрат, необхідних для відновлення майна та майнових прав, що зазнали руйнівного впливу внаслідок збройної агресії Російської Федерації, для цілей подання постраждалими заяв про компенсацію, а також подання позовів до судових інстанцій, зокрема міжнародних.

5. Оцінка збитків, завданих постраждалим, здійснюється шляхом проведення аналітичної оцінки збитків, стандартизованої, незалежної оцінки збитків або є результатом проведення судової експертизи.

Аналітична оцінка шкоди та збитків проводиться органами державної влади або органами місцевого самоврядування самостійно або із залученням фахівців, підприємств, установ, організацій будь-якої форми власності, а також може проводитися самостійно підприємствами, установами, організаціями з урахуванням вимог стандартної методології, що визначені цими Загальними засадами та відповідними методиками оцінки шкоди та збитків, передбаченими [пунктом 5 Порядку](#).

Особливості проведення аналітичної оцінки та форми її проведення визначаються методиками оцінки шкоди та збитків, передбаченими [пунктом 5 Порядку](#).

Стандартизована оцінка збитків проводиться органами державної влади або органами місцевого самоврядування, яким Кабінетом Міністрів України надано повноваження щодо визначення розміру збитків, завданих внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, ракетно-бомбових ударів, спричинених збройною агресією Російської Федерації, із використанням стандартного набору вихідних даних та дотриманням вимог стандартної методології, що визначені цими Загальними засадами та відповідними методиками оцінки шкоди та збитків, передбаченими [пунктом 5 Порядку](#).

Незалежна оцінка збитків проводиться суб'єктами оціночної діяльності - суб'єктами господарювання, визнаними такими [Законом України](#) “Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні” (далі - суб'єкти оціночної діяльності), із дотриманням національних стандартів оцінки майна та Міжнародних стандартів оцінки майна з урахуванням особливостей, що визначені цими Загальними засадами та методиками оцінки шкоди та збитків, передбаченими [пунктом 5 Порядку](#).

Проведення судової експертизи, що пов'язана з оцінкою збитків, та діяльність судових експертів, що пов'язана з оцінкою майна, здійснюються на умовах і в порядку, передбачених [Законом України](#) “Про судову експертизу”, з урахуванням особливостей методичного регулювання оцінки збитків, спричинених втратою, руйнуванням та пошкодженням майна державної, комунальної та приватної форм власності в ході збройної агресії Російської Федерації, визначених цими Загальними засадами та методиками оцінки шкоди та збитків, передбаченими [пунктом 5 Порядку](#). При цьому в дослідницькій частині висновку судового експерта відображаються усі процедури, пов'язані з оцінкою збитків, що визначені методиками оцінки шкоди та збитків, передбаченими [пунктом 5 Порядку](#).

Організаційні засади проведення судовими експертами експертних досліджень визначаються законодавством з питань судово-експертної діяльності.

6. Об'єктом збитків є майно, майнові права та інші активи, що належать постраждалим та зазнали руйнівного впливу, за такими секторами:

соціальний сектор - соціальний захист, житло, освіта, охорона здоров'я, культура та релігія, фізична культура і спорт, молодіжна сфера та національно-патріотичне виховання;

інфраструктура - транспорт, енергетика, зв'язок, теплопостачання, водопостачання і водовідведення та інше;

виробничий сектор - сільське, лісове та рибне господарство, оборонно-промисловий комплекс, промисловість, торгівля, туризм та інше;

наскрізні сектори - державне та місцеве управління, третинний сектор економіки та інше.

До збитків також належить дохід, який постраждалий міг би одержати за умови відсутності збройної агресії Російської Федерації (упущена вигода).

7. Результат проведення оцінки збитків має вартісний вираз.

8. Метою оцінки збитків є:

визначення розміру реальних збитків (у вартісному виразі);

визначення упущеної вигоди;

визначення витрат, необхідних для відновлення майна та майнових прав, що зазнали руйнівного впливу.

9. Об'єкт та мета оцінки зазначаються в акті оцінки збитків, звіті про оцінку збитків або висновку експерта чи експертному дослідженні.

Організаційні засади оцінки збитків

10. Стандартизована оцінка збитків проводиться на підставі рішення органу державної влади або органу місцевого самоврядування, якому Кабінетом Міністрів України надано повноваження щодо визначення розміру збитків, завданих внаслідок збройної агресії Російської Федерації. У зазначеному рішенні встановлюється дата оцінки з урахуванням **пункту 13** цих Загальних засад.

Незалежна оцінка збитків проводиться на підставі договору між суб'єктом оціночної діяльності та замовником такої оцінки, в якому встановлюється дата оцінки.

Замовниками незалежної оцінки збитків є постраждалі та їх уповноважені особи, спадкоємці та особи, що претендують на успадкування майна, а також органи державної влади або органи місцевого самоврядування, зокрема органи, яким Кабінетом Міністрів України надано повноваження щодо визначення розміру збитків, завданих внаслідок збройної агресії Російської Федерації, а також комісії, що утворені з метою визначення розміру компенсації постраждалим.

11. За результатами аналітичної оцінки складається аналітичний звіт в електронній формі та у паперовій формі (у разі потреби), який підписується спеціалістами, що безпосередньо проводили таку оцінку.

За результатами стандартизованої оцінки збитків органами державної влади або органами місцевого самоврядування складається акт оцінки збитків в електронній формі та у паперовій формі (у разі потреби), якщо складення акта оцінки збитків у паперовій формі визначено рішенням органу державної влади або органу місцевого самоврядування чи відповідними методиками оцінки шкоди та збитків, передбаченими [пунктом 5 Порядку](#).

Акт оцінки збитків в електронній формі підписується всіма оцінювачами або спеціалістами, які безпосередньо проводили оцінку збитків, та затверджується органом державної влади або органом місцевого самоврядування чи уповноваженою ними особою.

За результатами незалежної оцінки збитків складається звіт про оцінку збитків в електронній формі та у паперовій формі (у разі потреби), якщо складення звіту про оцінку збитків у паперовій формі визначено договором про проведення оцінки майна або відповідними методиками оцінки шкоди та збитків, передбаченими [пунктом 5 Порядку](#).

Звіт про оцінку збитків в електронній формі підписується всіма оцінювачами, які безпосередньо проводили оцінку збитків, а також керівником суб'єкта оціночної діяльності або уповноваженою ним особою.

Електронна форма звітів або актів підписується шляхом накладення електронного підпису з урахуванням вимог законодавства у сфері електронних довірчих послуг.

12. Форма аналітичного звіту та акта оцінки збитків встановлюється методиками оцінки шкоди та збитків, передбаченими [пунктом 5 Порядку](#).

Звіт про оцінку збитків складається суб'єктом оціночної діяльності із дотриманням вимог нормативно-правових актів з оцінки майна у стислій або повній формі.

Форма звіту про оцінку збитків визначається у договорі про проведення оцінки майна.

Для цілей подання позовів до міжнародних судових інстанцій складається повна форма звіту про оцінку збитків, який має відповідати Міжнародним стандартам оцінки або загальновизнаним у світі стандартам, якщо їх застосування вимагається відповідною міжнародною судовою інстанцією.

Звіт про оцінку збитків, що складається у стислій формі, містить, зокрема:

опис об'єкта оцінки;

стислий опис характеру та ступінь пошкоджень, яких зазнало майно, з посиланням на наявні підтвердні матеріали;

інформацію про мету оцінки;

інформацію про вид вартості;

дату оцінки;

інформацію про використані вхідні дані та джерело їх отримання;

результати аналізу достовірності та достатності наявної вхідної інформації для виконання оцінки;

припущення та спеціальні припущення, на які спирався оцінювач під час проведення оцінки;

інформацію про оціночні процедури, що були застосовані під час оцінки;

висновок про вартість;

дату складення звіту про оцінку збитків.

13. Умовою завдання на проведення оцінки збитків або складовою рішення органу державної влади або органу місцевого самоврядування є дата оцінки.

Датою оцінки є дата, на яку проводиться оцінка збитків. Дата оцінки встановлюється з урахуванням положень [частини третьої](#) статті 225 Господарського кодексу України та є будь-якою датою, що передує або збігається з датою подання позову до суду (датою звернення до відповідного органу про компенсацію), але не раніше 23 лютого 2022 року.

Звіт про оцінку збитків або акт оцінки збитків є дійсним до дати відшкодування збитків (включно).

14. Умовою завдання на проведення оцінки збитків є вид вартості, що підлягає визначенню та відповідає меті оцінки.

Під час проведення стандартизованої оцінки визначається оціночна вартість.

Під час проведення незалежної оцінки релевантними видами вартості можуть бути ринкова вартість, вартість заміщення, вартість відтворення, валова вартість девелопменту.

15. Виконавці оцінки збитків мають право доступу до об'єкта оцінки, документації та іншої інформації, яка є необхідною або має суттєве значення для проведення оцінки, отримують пояснення та додаткові відомості, необхідні для проведення оцінки, від замовника оцінки та інших осіб і здійснюють огляд об'єкта оцінки, зокрема з використанням технічних засобів та інформаційних джерел (геопросторові дані, цифрові картографічні матеріали, дані дистанційного зондування Землі та їх похідних продуктів, фотоматеріали, відеоматеріали та інше).

Особистий огляд об'єкта оцінки проводиться оцінювачем суб'єкта оціночної діяльності, який проводить незалежну оцінку збитків, або судовим експертом, який проводить експертизу, за умови наявності доступу до такого об'єкта (на дату оцінки здійснено розмінування, доступ до майна наявний, безпечний тощо), а також у разі, коли документів про об'єкт оцінки, що надаються замовником оцінки, та інформаційних джерел, необхідних для проведення незалежної оцінки збитків, недостатньо.

16. Оцінка збитків проводиться за наявності вихідних даних, необхідних для проведення оцінки, та наявності інформаційних джерел.

Під час обрання виду оцінки, що проводиться для досягнення цілей оцінки шкоди та збитків, враховується наявність фізичного доступу до об'єкта оцінки, вихідних даних та інформаційних джерел, а також час, необхідний для проведення відповідної оцінки. Наявність можливостей проведення одного виду оцінки не виключає можливість

проведення іншого виду оцінки після появи необхідного доступу до об'єкта оцінки чи усунення перешкод до такого доступу. Жоден з видів оцінки, визначених цими Загальними засадами, не є виключним для досягнення цілей оцінки шкоди та збитків, крім випадків, коли проведення конкретного виду оцінки визначено законодавством.

У разі відсутності вихідних даних, необхідних для проведення стандартизованої оцінки збитків відповідно до методик оцінки шкоди та збитків, що передбачені [пунктом 5](#) Порядку, орган державної влади або орган місцевого самоврядування, якому Кабінетом Міністрів України надано повноваження щодо визначення розміру збитків, завданих внаслідок збройної агресії Російської Федерації, звертається до державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій усіх форм власності, постраждалих про надання відсутніх вихідних даних та інформації, необхідних для проведення стандартизованої оцінки збитків.

Стандартизована оцінка збитків не проводиться в разі неможливості отримання достатнього обсягу вихідних даних, необхідних для проведення такої оцінки.

У разі неможливості проведення стандартизованої оцінки збитків та незалежної оцінки збитків можуть використовуватися результати аналітичної оцінки збитків.

Методиками оцінки шкоди та збитків, передбаченими [пунктом 5](#) Порядку, встановлюються види, типи інформаційних джерел, особливості встановлення категорій інформаційним джерелам та особливості відображення таких інформаційних джерел в актах оцінки збитків (звітах про оцінку збитків, висновках експерта).

Методиками оцінки шкоди та збитків, передбаченими [пунктом 5](#) Порядку, встановлюються окремі набори вихідних даних відповідно до окремого напрямку визначення розміру збитків із описом характеристик таких даних, деталізацією їх показників.

17. Вихідними даними, що застосовуються під час оцінки збитків, є:

правова, технічна та інша документація на майно, що зазнало руйнівного впливу, яка дає змогу його ідентифікації, зокрема документи, які складені відповідними комісіями під час огляду об'єкта збитків і ґрунтуються на судженнях (свідченнях) членів комісій;

звіт (акт) про обстеження пошкоджених та/або знищених об'єктів після завдання шкоди з рекомендаціями щодо подальшої експлуатації, складений відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2017 р. [№ 257](#) “Про затвердження Порядку проведення обстеження прийнятих в експлуатацію об'єктів будівництва” (Офіційний вісник України, 2017 р., № 33, ст. 1045);

інші документи, які містять характеристики об'єкта оцінки, визначені методиками оцінки шкоди та збитків, передбаченими [пунктом 5](#) Порядку.

Для аналітичної оцінки можуть застосовуватися інші вихідні дані.

18. Інформаційними джерелами, що застосовуються під час оцінки збитків, є:

результати огляду об'єкта оцінки, що здійснений, зокрема, з використанням технічних засобів та інформаційних джерел (фотоматеріали, відеоматеріали, геопросторові дані,

цифрові картографічні матеріали, дані дистанційного зондування Землі та їх похідні продукти, аналітика соціальних мереж, існуюча публічна інформація тощо);

ринкові дані, які застосовуються під час проведення оцінки збитків: інформація про угоди купівлі-продажу подібного до об'єкта оцінки майна, ринкові ціни на подібне майно тощо;

інші інформаційні джерела, які можуть бути застосовані під час оцінки збитків, визначені методиками оцінки шкоди та збитків, передбаченими **пунктом 5** Порядку, зокрема інформація з інших актів (звітів, експертиз), складених за результатами оцінки збитків.

19. Рецензування актів про оцінку збитків здійснюється у випадках, визначених законом, а також на запит особи, яка має заінтересованість у неупередженому критичному розгляді акта оцінки, за наявності конфліктів, спорів. Таке рецензування забезпечується Фондом державного майна або його регіональними відділеннями.

Рецензування звітів про оцінку збитків є обов'язковим у разі, коли об'єктом оцінки є майно, яке належить до державної або комунальної форми власності. У такому випадку рецензування забезпечується Фондом державного майна, його регіональними відділеннями та проводиться рецензентами, що працюють у Фонді державного майна та його регіональних відділеннях, або експертними радами саморегулювальних організацій оцінювачів. В інших випадках рецензування звіту про оцінку збитків здійснюється експертними радами саморегулювальних організацій оцінювачів на запит особи, яка має заінтересованість у неупередженому критичному розгляді оцінки, за наявності конфліктів, спорів тощо.

У разі виникнення спорів, пов'язаних із результатами оцінки збитків, а саме визначеного розміру збитків, професійної оціночної діяльності оцінювача суб'єкта оціночної діяльності, який проводив незалежну оцінку збитків, зокрема спорів, які розглядаються в суді, неякісна (недостовірна) оцінка збитків встановлюється виключно за результатами рецензування звіту про оцінку збитків (акту оцінки збитків).

Якщо за результатами проведення рецензування звіту про оцінку збитків (акта оцінки збитків) встановлено, що оцінка є неякісною (недостовірною), оцінка майна проводиться повторно на нову дату оцінки, яка встановлюється з урахуванням **пункту 13** цих Загальних засад.

20. Оплата робіт з проведення незалежної оцінки збитків та рецензування звітів про оцінку збитків у разі їх рецензування експертними радами саморегулювальних організацій оцінювачів здійснюється за кошти підприємств, установ, організацій, фізичних осіб або інших джерел, що не заборонені законодавством.

Методичні засади визначення розміру збитків, спричинених збройною агресією

21. Положення цього розділу не поширюються на проведення аналітичної оцінки збитків.

22. Послідовність визначення розміру збитків передбачає:

підготовчий етап;

проведення оціночних процедур або експертних досліджень;
складення акта оцінки збитків, звіту про оцінку збитків або висновку експерта.

23. На підготовчому етапі здійснюється:

ознайомлення з об'єктом оцінки шляхом опрацювання вихідних даних;

аналіз повноти вихідних даних;

аналіз інформаційних джерел;

аналіз рівня надійності ринкових даних - для випадків проведення незалежної оцінки збитків або експертизи;

укладення договору про проведення оцінки збитків - для випадків проведення незалежної оцінки збитків.

24. На підготовчому етапі проведення незалежної оцінки збитків суб'єкт оціночної діяльності або судовий експерт може надавати рекомендації щодо дати оцінки та виду вартості, що буде визначатися.

25. На підготовчому етапі проведення незалежної оцінки або судової експертизи суб'єкт оціночної діяльності або судовий експерт аналізує рівень надійності ринкових даних у кожному конкретному випадку проведення оцінки збитків та відображає відповідну категорію надійності ринкових даних у звіті про оцінку збитків або судовій експертизі.

З цією метою ринкові дані поділяються на такі категорії:

категорія "А" - прямі зіставлення. Ця категорія відноситься до всіх типів відповідних доказів відповідних угод, до яких належать:

- сучасні, завершені угоди щодо майже ідентичних об'єктів, за якими доступна повна та точна інформація;

- сучасні, завершені угоди щодо інших аналогічних об'єктів, за якими доступна повна та точна інформація;

- сучасні, завершені угоди щодо аналогічного майна, за якими можуть бути недоступні повні дані, але за якими можна отримати достатньо надійні дані, щоб використовувати їх як доказ;

- угоди щодо аналогічного майна, де пропозиції могли бути зроблені, але договір не було укладено;

- ціни пропозиції;

категорія "В" - загальні ринкові дані. Ця категорія відноситься до даних, які можуть бути опосередкованим джерелом інформації про вартість, зокрема:

- інформація з опублікованих джерел чи комерційних баз даних; її відносна важливість буде залежати від актуальності, авторитету та можливості перевірки;

- інші непрямі докази (наприклад, індекси, історичні свідоцтва та інше);

- дані про попит (пропозицію) на оренду, вакантність, інвестиції та інше;

категорія “С” - інші джерела. Існує також широкий спектр даних, які можуть дати загальне уявлення про вартість, зокрема свідоцтва про транзакції з нерухомістю інших типів та місць розташування, а також інші вихідні дані (наприклад, відсоткові ставки, рух на фондовому ринку та прибутковість, які можуть бути індикатором прибутковості нерухомості).

26. Під час розроблення методик оцінки шкоди та збитків, передбачених **пунктом 5** Порядку, в оціночних процедурах враховуються такі основні методичні настанови щодо визначення розміру реальних збитків:

визначення розміру реальних збитків внаслідок пошкодження та (або) знищення майна полягає у визначенні актуальних на дату оцінки витрат, необхідних для ремонту та (або) заміни непридатних для подальшого використання елементів такого майна, до стану, який цей об’єкт мав на момент заподіяння руйнування, з урахуванням його дійсного віку, технічного стану та строку фізичного життя, що залишився;

розмір реальних збитків внаслідок пошкодження або знищення майна визначається як різниця між значеннями ринкової вартості та (або) вартості заміщення (з урахуванням знецінення) такого об’єкта до та після заподіяння йому шкоди;

під час визначення розміру реальних збитків, завданих майну, припускається, що знецінення майна має прямолінійний характер і обчислюється як відношення дійсного віку об’єкта до строку його фізичного життя за умови належного рівня утримання та експлуатації;

у всіх випадках під час визначення розміру реальних збитків не враховується економічна (зовнішня) застарілість майна;

вартість пошкодженого або знищеного майна після завдання збитків обчислюють з урахуванням ступеня придатності елементів такого майна для подальшого використання;

визначення розміру реальних збитків, завданих колісним транспортним засобам, що належать постраждалим особам, здійснюється шляхом проведення стандартизованої, незалежної оцінки, судової експертизи з урахуванням вимог законодавства та наявності вихідних даних, необхідних для проведення оцінки. Визначення розміру реальних збитків, завданих іншому рухомому майну, зокрема водним, повітряним транспортним засобам, що належить постраждалим фізичним особам, здійснюється виключно шляхом проведення незалежної оцінки такого майна або судової експертизи за умови наявності вихідних даних та достатнього обсягу документальних і достовірних свідчень про його пошкодження внаслідок збройної агресії Російської Федерації.

27. Під час розроблення методик оцінки шкоди та збитків, передбачених **пунктом 5** Порядку, в оціночних процедурах щодо визначення розміру потреб (у вартісному виразі) у відновленні пошкодженого та (або) знищеного майна враховуються такі основні методичні настанови:

для визначення потреб у відновленні проводиться визначення ринкової вартості та (або) вартості заміщення такого майна сучасним еквівалентом, а щодо нерухомого майна - визначення валової вартості девелопменту;

стосовно частково пошкодженого майна під час оцінки потреб у відновленні до уваги береться ступінь придатності елементів майна для подальшого використання;

загальний обсяг витрат, необхідний для відновлення частково пошкодженого майна, збільшують у разі потреби на додаткові витрати, пов'язані з виконанням робіт з демонтажу та утилізації пошкоджених елементів, з транспортуванням, монтажем та прийняттям в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта;

оцінка потреб у відновленні майна ґрунтується на припущеннях, що використовували б учасники ринку, в тому числі враховуючи ризик, пов'язаний з відновленням;

урахування притаманного відновленню ризику може бути здійснено шляхом включення до грошових потоків додаткових витрат або шляхом коригування процентної ставки. Під час визначення потреб у відновленні необхідно уникати подвійного врахування ризиків, коли непередбачені обставини вже були відображені у розмірах грошових потоків або у значенні процентної ставки;

оцінка потреб у відновленні знищеного майна передбачає визначення ринкової вартості чи вартості заміщення такого майна сучасним еквівалентом. Вартість відтворення визначається для пам'яток культурної спадщини;

під час проведення незалежної оцінки та експертизи рухомого майна і колісних транспортних засобів потреби у відновленні включають витрати на створення (придбання) сучасного еквівалентного майна, а також (у разі потреби) витрати на транспортування, монтаж, пусконаладжувальні роботи, оплату послуг консультантів, проектування, закупівлі та витрати на управління проектом, а також некомпенсовані податки та збори;

у всіх випадках оцінки потреб у відновленні нерухомого і рухомого майна та майнових прав не враховуються витрати, що пов'язані з межею відповідальності. Такі витрати є об'єктом окремого дослідження, що передуює проведенню оцінки потреб у відновленні відповідного майна. Витрати, пов'язані з межею відповідальності, охоплюють період від початку збройної агресії Російської Федерації до початку періоду відновлення майна та майнових прав. Витрати, що пов'язані з межею відповідальності, включають:

- оплату послуг, пов'язаних з просторовим плануванням території, що зазнала шкоди; з проведенням технічної, будівельної, екологічної та юридичної експертизи придатності ареалів пошкоджень та руйнувань для подальшого використання;

- витрати, здійснені внаслідок вимушеного тимчасового переміщення домогосподарств, підприємств, органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;

- витрати на виконання інженерно-технічних, будівельних та інших робіт, необхідних для приведення території, що зазнала шкоди, для подальшого використання (розмінування, знешкодження шкідливих речовин, знесення та утилізація зруйнованих будівель та споруд, тимчасовий захист неушкодженого майна тощо);

- витрати, пов'язані з організацією фінансування робіт, необхідних для заміщення (відтворення) пошкодженого чи знищеного нерухомого та рухомого майна та (або) відновлення майнових прав.

28. Під час розроблення методик оцінки шкоди та збитків, передбачених **пунктом 5** Порядку, в оціночних процедурах враховується така основна методична настанова щодо визначення розміру упущеної вигоди - оцінка упущеної вигоди, що пов'язана із майном, майновими правами, проводиться щодо суб'єктів господарювання, які зазнали реальних збитків внаслідок збройної агресії Російської Федерації.

29. Під час розроблення методик оцінки шкоди та збитків, передбачених пунктом 5 Порядку, в оціночних процедурах враховуються такі загальні методичні настанови:

процедури оцінки реальних збитків, упущеної вигоди і потреб у відновленні пошкодженого та (або) знищеного майна здійснюється в умовних одиницях (функціональна валюта) - доларах США. Отриманий результат оцінки підлягає конвертації в національну валюту за поточним курсом Національного банку на дату оцінки;

необхідно враховувати зміну вартості грошей в часі та застосовувати процедури приведення такої вартості до дати оцінки.

{Додаток в редакції Постанови КМ № 951 від 22.07.2022}

Про затвердження Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації

Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок від 20.03.2022 № 326

Редакція від **02.12.2023**, підстава — [1256-2023-п](#)

Постійна адреса:

<https://zakon.rada.gov.ua/go/326-2022-%D0%BF>

Законодавство України

станом на 24.04.2024

чинний

326-2022-р

Публікації документа

- Урядовий кур'єр від 21.03.2022 — № 64
- Офіційний вісник України від 05.04.2022 — 2022 р., № 26, стор. 67, стаття 1413, код акта 110623/2022